

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Sekretarz Stanu
Janusz Kowalski

Warszawa, 28 lipca 2023 r.
znak sprawy: DRE.pz.053.37.2023

Pan
Tomasz Grodzki
Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Dotyczy: stanowiska MRiRW wobec oświadczenia senatora Jana Filipa Libickiego z dnia 22 czerwca 2023 r.

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na pismo z dnia 26 czerwca 2023 r., znak BPS/043-63-2210/23, przy którym przekazano tekst oświadczenia złożonego przez senatora Jana Filipa Libickiego podczas 63. posiedzenia Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 22 czerwca 2023 r. w sprawie sytuacji producentów mleka, uprzejmie informuję, co następuje.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi prowadzi stały monitoring rynków rolnych, korzystając zarówno z danych handlowych Ministerstwa Finansów, informacji zbieranych w ramach Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej, jak i danych udostępnianych przez Komisję Europejską. Sytuacja na rynku produktów zwierzęcych, w tym mleka, jest przedmiotem cyklicznej, comiesięcznej dyskusji na posiedzeniach komitetów i grup ekspertów ds. wspólnej organizacji rynków rolnych – produkty zwierzęce, a także na posiedzeniach Specjalnego Komitetu ds. Rolnictwa oraz Rady UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa. Warty podkreślenia jest fakt, że zdecydowana większość danych rynkowych jest udostępniana wszystkim zainteresowanym podmiotom gospodarczym i obywatelom UE m.in. na poniższych stronach internetowych:

- <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/zintegrowany-system-rolniczej-informacji-rynkowej>

- https://agriculture.ec.europa.eu/data-and-analysis/markets/overviews/market-observatories/milk_en
- https://agridata.ec.europa.eu/extensions/DataPortal/agricultural_markets.html

Pierwsze sygnały zmiany trendu na światowym rynku mleka zaczęły się pojawiać w II połowie 2022 r., co wpłynęło najpierw na obniżenie unijnych cen zbytu proszków mlecznych i serwatki w proszku, a w IV kwartale 2022 r. także masła. Jedną z głównych przyczyn zmiany sytuacji stał się znaczący spadek importu realizowanego przez Chiny, widoczny zwłaszcza w odniesieniu do pełnego mleka w proszku. Utrzymujący się od kilka miesięcy spadkowy trend cen zbytu artykułów mleczarskich wymusił na zakładach mleczarskich w UE korektę cen skupu mleka. Spadki tych cen miały zróżnicowany charakter. Najwcześniej, bo już pod koniec minionego roku wystąpiły na Litwie i Łotwie, a od stycznia 2023 r. dotknęły wszystkie p.cz. UE.

W styczniu 2023 r. średnia cena skupu mleka w UE wyniosła 55,74 EUR/100kg (-4,3% m/m), obniżając się do maja br. do poziomu 46,18 EUR/100kg (-3,8% r/r). W ślad za tym trendem, także w Polsce od stycznia 2023 r. ceny skupu mleka spadają. W porównaniu z historycznie wysoką ceną skupu mleka w Polsce w grudniu 2022 r., która w przeliczeniu na euro wyniosła 59,39 EUR/100kg i była wyższa od średniej unijnej, krajowa cena skupu mleka w maju br. obniżyła się o 23,2% do poziomu 45,62 EUR/100kg.

W maju 2023 r. niższe niż w Polsce ceny za mleko w skupie odnotowano w Belgii, Bułgarii, Czechach, Danii, Estonii, Francji, Irlandii, na Łotwie, Litwie, w Niderlandach, Rumunii, Słowenii, Słowacji i Szwecji.

Pomimo spadających od stycznia 2023 r. na rynku unijnym cen w skupie mleka, dostawy mleka do skupu w bieżącym roku rosną. Ostatnie dostępne dane o skupie mleka dotyczą maja br. W maju 2023 r. wzrosły one o 0,7% r/r. Najwyższy przyrost dostaw w ujęciu ilościowym nastąpił w Niemczech, Polsce, Niderlandach, Rumunii oraz Belgii, podczas gdy najgłębsze spadki dotknęły Francję i Włochy. Skumulowane dostawy mleka w UE-27 za okres I-V 2023 r. są o 0,8% wyższe niż przed rokiem, w tym w Polsce +2,1% r/r.

Odnosząc się do pytania dotyczącego skali importu mleka i przetworów mlecznych z Ukrainy, chciałbym poinformować, że wg danych KE przekazanych na posiedzeniu Grupy Ekspertów ds. Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych - Produkty Zwierzęce

w dniu 20 lipca 2023 r. import przetworów mlecznych z Ukrainy do UE-27 w pierwszych pięciu miesiącach 2023 r. utrzymywał się na niskim poziomie od 4 218 ton w styczniu do 2 759 ton w maju br. Natomiast w czerwcu 2023 r. odnotowano jego ilościowy wzrost do poziomu 9 421 ton, przede wszystkim z uwagi na zwiększenie przywozu odtłuszczonego mleka w proszku.

Jak wynika z danych handlowych Ministerstwa Finansów, przywóz zarówno surowca mlecznego, jak i artykułów mleczarskich z Ukrainy do Polski, pomimo odnotowanego w ostatnim roku wzrostu, utrzymuje się na stosunkowo niskim poziomie w stosunku do wielkości krajowej produkcji. Rynek ukraiński stanowi natomiast dla polskiej branży mleczarskiej jeden z ważniejszych kierunków eksportu, zwłaszcza w zakresie serów i twarogów oraz jogurtów i napojów fermentowanych.

Ogółem w pierwszych pięciu miesiącach br. import mleka i śmietany w proszku z Ukrainy do Polski wyniósł 1,5 tys. ton, import masła był na poziomie 115 ton, natomiast import serwatki z Ukrainy wyniósł 440 ton. W tym czasie przywóz surowego mleka i śmietany oraz innych, niż wymienione powyżej, przetworów mlecznych z Ukrainy do Polski był marginalny.

Dla porównania od stycznia do maja 2023 r. wyeksportowano z Polski na Ukrainę 7,1 tys. ton serów i twarogów o wartości 36,3 mln EUR oraz około 3,5 tys. ton jogurtów, maślanki, kefiru i innych sfermentowanych lub zakwaszonych produktów mlecznych o wartości 5,3 mln EUR. Ponadto z Polski na Ukrainę wywieziono ok. 1,9 tys. ton surowego mleka i śmietany (1,4 mln EUR) oraz ok. 2,4 tys. ton serwatki (3,7 mln EUR).

Z powyższych danych wynika, że wielkość importu produktów mlecznych z Ukrainy nie tylko nie stanowi, jak dotychczas, zagrożenia dla polskiego rynku mleka, ale jest wręcz znikoma w porównaniu z ilością polskich produktów mleczarskich trafiających na rynek Ukrainy.

Niezależnie od przedstawionych powyżej informacji, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi podjęło szereg działań mających na celu wsparcie krajowego sektora produkcji i przetwórstwa mleka w związku z rozwojem sytuacji na rynku mleka w 2023 r. Poniżej przedstawiam ich krótki opis.

Pożyczki na skup, przechowywanie lub przetwarzanie produktów rolnych

Stosownie do przepisów art. 24 ust. 10 i 11 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 514, z późn. zm.) Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa środki uzyskane z gospodarowania mieniem Zasobu może przeznaczyć m.in. na pożyczki na skup, przechowywanie lub przetwarzanie produktów rolnych. Pożyczki mają charakter pomocy de minimis i są udzielane zgodnie z przepisami rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013, str. 1, z późn. zm).

Odpisy z dochodu podzielonego na rezerwę stabilizacji

Stosownie do przepisów art. 171 § 1 i 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 648) część dochodu ogólnego powstała po dokonaniu określonych w tej ustawie odpisów stanowi dochód podzielny podlegający podziałowi między członków i domowników z tytułu wykonywania pracy. Statut spółdzielni może przewidywać uprawnienie walnego zgromadzenia do dokonywania odpisów z dochodu podzielonego na rezerwę stabilizacji udziału w dochodzie członków i domowników w latach następnych. W takim wypadku statut powinien określać zasady wykorzystywania tej rezerwy.

Dopłaty do oprocentowania kredytów

Jednocześnie producenci rolni, w tym producenci mleka, zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. z 2015 r. poz. 187 z późn. zm.) mogą skorzystać z dopłat do oprocentowania kredytów dla producentów rolnych w celu poprawy płynności finansowej w związku z ograniczeniami na rynku rolnym spowodowanymi agresją Federacji Rosyjskiej wobec Ukrainy.

Pomoc będzie polegała na stosowaniu dopłat do oprocentowania kredytów bankowych udzielonych producentowi rolnemu do dnia 31 grudnia 2023 r. na poprawę płynności finansowej, przez okres nie dłuższy niż 60 miesięcy.

Kwota kredytów bankowych objętych pomocą, udzielonych producentowi rolnemu nie może przekroczyć kwoty:

- 1) 100 000 zł – gdy producent rolny prowadzi gospodarstwo rolne w rozumieniu przepisów o podatku rolnym o powierzchni nie większej niż 50 ha użytków rolnych;
- 2) 200 000 zł – gdy producent rolny prowadzi gospodarstwo rolne w rozumieniu przepisów o podatku rolnym o powierzchni powyżej 50 ha i nie większej niż 100 ha użytków rolnych;
- 3) 400 000 zł – gdy producent rolny prowadzi gospodarstwo rolne w rozumieniu przepisów o podatku rolnym o powierzchni powyżej 100 ha użytków rolnych.

Oprocentowanie tych kredytów dla kredytobiorców wynosi 2%.

Dopłaty do bydła i krów

W Planie Strategicznym Polski w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, utrzymane zostało dotychczasowe wsparcie związane z produkcją do bydła i do krów w ramach płatności bezpośrednich. Ma ono charakter powszechny i jest skierowane do wszystkich hodowców bydła i krów w całym kraju i do wszystkich ras.

Podstawowe warunki przyznawania wsparcia nie ulegają zmianie (tj. każda z płatności będzie mogła być przyznana maksymalnie do 20 szt. zwierząt; płatność do bydła będzie przysługiwała do zwierząt (dowolnej płci) w wieku nieprzekraczającym 24 miesięcy, a płatność do krów do zwierząt w wieku ponad 24 miesięcy). Niemniej jednak z uwagi na specyficzne trudności, jakich doświadczają rolnicy z województw, w których średnia wielkość gruntów rolnych jest niższa od średniej krajowej (tj. lubelskiego, łódzkiego, małopolskiego, mazowieckiego, podkarpackiego, śląskiego i świętokrzyskiego) będą oni mogli się ubiegać o płatność do krów/bydła posiadając tylko 1 szt. kwalifikujących się zwierząt (w przypadku pozostałych województw – tak, jak obecnie, co najmniej 3 szt.).

Na płatność do krów w latach 2023-2027 planuje się przeznaczyć średnio ok. 158 mln euro rocznie. Przewidywana średnia roczna stawka wynosi 94 EUR/szt. Szacuje się, że wsparciem co roku objętych zostanie ok. 1 677 240 zwierząt.

Na płatność do bydła w latach 2023-2027 planuje się przeznaczyć średnio ok. 179 mln euro rocznie. Przewidywana średnia roczna stawka wynosi 74 EUR/szt. Szacuje się, że wsparciem co roku objętych zostanie ok. 2 426 488 zwierząt.

Przeciwdziałanie wykorzystywaniu przewagi kontraktowej

W odniesieniu do problemu uzyskiwania w ostatnich miesiącach niższych cen za surowiec mleczny, w uzupełnieniu informacji dotyczącej sytuacji na światowym, unijnym i krajowym rynku mleka, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi informuje, że jednostronne narzucanie treści umowy zawartej pomiędzy rolnikiem, a podmiotem skupującym może zostać uznane za praktykę nieuczciwie wykorzystującą przewagę kontraktową przez nabywców produktów rolnych. W przypadku dysponowania dowodami, że podmiot odbierający surowiec mleczny stosuje takie praktyki, niesłusznie zaniżając cenę płaconą za mleko, to zgodnie z przepisami ustawy można to zgłosić do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, na podstawie art. 15 ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz.U. 2021 poz. 2262). Takie zawiadomienie może być zgłoszone również anonimowo poprzez formularz online:

- <https://ankieta.uokik.gov.pl/formularz-przewaga-kontraktowa>
- lub na e-mail: przewaga@uokik.gov.pl

Postępowanie w sprawach praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową Prezes UOKiK wszczyna z urzędu, co daje ochronę przed identyfikacją zgłaszającego zawiadomienie.

Ponadto, w odniesieniu do **interwencyjnego skupu publicznego masła i odtłuszczonego mleka w proszku**, który jest mechanizmem Wspólnej Polityki Rolnej UE, chciałbym poinformować, że jest on otwarty każdego roku w sposób automatyczny w okresie od 1 lutego do 30 września. Do osiągnięcia ilości 50 tys. ton masła oraz 109 tys. ton odtłuszczonego mleka w proszku (OMP) zakupy interwencyjne realizowane są po stałej, ustalonej z góry cenie, która dla masła wynosi 221,75 EUR/100kg, a dla OMP 169,80 EUR/100kg. W przypadku osiągnięcia powyższej ilości i dalszej potrzeby prowadzenia skupu interwencyjnego, może być on realizowany w trybie przetargów.

W 28. tygodniu br. (10-16.07.2023 r.) średnia unijna cena zbytu masła wyniosła 458 EUR/100kg (w Polsce było to 445 EUR/100kg), a średnia unijna cena zbytu odtłuszczonego mleka w proszku osiągnęła poziom 240 EUR/100kg (w Polsce 258 EUR/100kg). W porównaniu do sytuacji z poprzedzającego tygodnia średnia cena zbytu masła spadła o 1,8%, a cena OMP wzrosła o 0,1%. Jednocześnie ceny te są

niższe o 36 % oraz o 38% od średnich cen zbytu masła i OMP przed rokiem nadal przewyższając o 106,5% i 41,3% obowiązujące ceny interwencyjnego zakupu tych produktów na zapasy publiczne. Stąd brak zainteresowania unijnych operatorów ich oferowaniem do magazynów interwencyjnych UE.

Polska postuluje podniesienie poziomu unijnych cen interwencyjnych, ale inicjatywa ta, oprócz Litwy i Łotwy, nie została poparta ani przez pozostałe p.cz., ani przez Komisję Europejską.

Ponadto, jak dotychczas zarówno zdecydowana większość państw członkowskich UE, jak i KE, nie uważały za wskazane uruchomienie mechanizmów dopłat do prywatnego przechowywania masła, OMP i serów.

Program dobrowolnej redukcji produkcji mleka

W dniu 31 maja 2023 r. Europejska Rada ds. Mleka wraz z przedstawicielami wielu innych związków producentów mleka w UE wystosowali do Komisji Europejskiej list otwarty, w którym zaapelowali do Dyrekcji Generalnej ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich, aby uruchomiła program dobrowolnej redukcji produkcji mleka, ponieważ jest to podstawowy instrument w zestawie narzędzi UE i jest zapisany we wspólnej organizacji rynku.

Wprowadzenie powyższego mechanizmu dobrowolnej redukcji produkcji mleka na obszarze UE mogłoby doprowadzić do znacznego ograniczenia podaży surowca mlecznego, a dzięki temu ceny uzyskiwane przez rolników za mleko w skupie ustabilizowałyby się, a być może także wzrosłyby. Wdrożenie powyższego mechanizmu jest jednak kosztowne i wydaje się, że na chwilę obecną w budżecie UE brak jest na niego środków finansowych.

Z wyrazami szacunku

Janusz Kowalski

/podpisano elektronicznie/

Klauzula informacyjna o zasadach przetwarzania Państwa/Pani/Pana danych osobowych dostępna jest pod adresem: www.gov.pl/rolnictwo/polityka-przetwarzania-danych-osobowych